

Børge Barfod: LOKALØKONOMISKE VIRKNINGER AF EN STORINDUSTRIEL VIRKSOMHED. Levin & Munksgaard. Kbhvn. 1938. 82 Sider.

Om dette interessante Spørgsmaal har Aarhus Oliefabrik A/S' Driftsøkonomiske Afdeling udgivet en lille Bog. Formaalet er at vise, dels analytisk, hvorledes man naar frem til Bestemmelse af en Virksomheds lokaløkonomiske Virkninger, dels statistisk, hvad A. O. betyder for Indtægter og Beskæftigelse i Aarhus.

Børge Barfod gaar den Vej, paa Basis af A. O.'s Regnskab at opgøre, hvor meget der i et Aar er udbetalt i Løn til Funktionærer (s) og Arbejdere (w) samt, hvorledes de øvrige lokale Udbetalinger fordeler sig (v). Der undersøges dernæst en Række Forhold, der tenderer mod at gøre Elementarindkomsten e (Summen af alle Nettoindkomster indenfor et bestemt Omraade direkte eller indirekte hidrørende fra den paagældende Virksomhed) mindre end de lokale Udbetalinger $u = s + w + v$. Paa Basis heraf fastsættes skønsmæssigt Koefficienterne $\alpha = 0,9$, $\beta = 0,75$ og $\gamma = 0,6$, hvormed henholdsvis s, w og v skal multipliceres for at give den primære Elementarindkomst. En Del af denne vil imidlertid aflejres som en Række sekundære Elementarindkomster, saaledes at den samlede Elementarindkomst maa blive større end $\alpha s + \beta w + \gamma v$.

Hvor meget dette drejer sig om, bestemmer Forfatteren ved at opstille en Budgetfordeling efter Det statistiske Departements Undersøgelse over Husholdningsregnskaber 1931 for en Indtægtsgruppe svarende til A. O.'s Arbejdere og for hver Udgiftspost bestemme en lokal Aflejningskvotient. For det samlede Budget beregnes denne til 45 pCt. Det antages endvidere, at de sekundære Virkninger udgør Summen af Leddene i en Kvotientrække med Kvotienten 0,45. Summen af den primære og de sekundære Elementarindkomster udgør e, som sættes i Relation til Lokalindkomsten E bestemt som Summen af Skatteydernes selvangivne Indtægter med Tillæg af Skatter og beregnede Beløb for Forsikringsfradrag og for Indkomster under Skattegrænsen. Herved naar Forf. til, at 10 pCt. af Lokalindtægten hidrører fra Aarhus Oliefabrik. En omtrent tilsvarende Procent naas ved Beregningen af den beskæftigelsesmæssige Virkning af A. O., idet Forf. dog her konkluderer i Fastsættelsen af visse Ydergrænser, som spænder fra 5,8 til 10,5 pCt.

For at naa til disse Resultater synes Forf. at gaa unødvendigt omstændeligt frem m. H. t. Udformningen af det matematiske Formelapparat. Det bevirker, at Bogen bliver vanskeligere at læse og samtidig kommer til at indeholde mange unødvendige Gentagelser. Fremstillingen vanskeliggøres yderligere ved en Del Trykfejl ud over dem, der er rettet paa en vedlagt Trykfejlliste. S. 37 er Sidehenvisningerne forkerte, S. 74 f. n. skal der staa γv i St. f. v, S. 80 0,058 i St. f. 0,58.

Spørgsmaalet er nu, om de 10 pCt. (A. O.'s indkomstmæssige Virkning $x = \frac{e}{E}$), som i et Resumé foran i Bogen betegnes som et Minimum, kan staa for en nærmere Undersøgelse. Det synes imidlertid ikke at være Tilfældet. Det er saaledes en Fejltagelse, naar Forf. anfører, at Beregningerne refererer sig til 1937. Forf. siger umiddelbart derefter, at Indtægtsangivelserne for Aarhus og Forstæderne er taget fra »Den kommunale Beskatning« i Skatteaaret 1936—37, som vedrører Indtægter i Aaret 1935. I Stedet for

Børge Barfod: LOKALØKONOMISKE VIRKNINGER AF EN STORINDUSTRIEL VIRKSOMHED. Levin & Munksgaard. Kbhvn. 1938. 82 Sider.

Om dette interessante Spørgsmaal har Aarhus Oliefabrik A/S' Driftsøkonomiske Afdeling udgivet en lille Bog. Formaålet er at vise, dels analytisk, hvorledes man naar frem til Bestemmelse af en Virksomheds lokaløkonomiske Virkninger, dels statistisk, hvad A. O. betyder for Indtægter og Beskæftigelse i Aarhus.

Børge Barfod gaar den Vej, paa Basis af A. O.'s Regnskab at opgøre, hvor meget der i et Aar er udbetalt i Løn til Funktionærer (s) og Arbejdere (w) samt, hvorledes de øvrige lokale Udbetalinger fordeler sig (v). Der undersøges dernæst en Række Forhold, der tenderer mod at gøre Elementarindkomsten e (Summen af alle Nettoindkomster indenfor et bestemt Omraade direkte eller indirekte hidrørende fra den paagældende Virksomhed) mindre end de lokale Udbetalinger $u = s + w + v$. Paa Basis heraf fastsættes skønsmæssigt Koefficienterne $\alpha = 0,9$, $\beta = 0,75$ og $\gamma = 0,6$, hvormed henholdsvis s, w og v skal multipliceres for at give den primære Elementarindkomst. En Del af denne vil imidlertid aflejres som en Række sekundære Elementarindkomster, saaledes at den samlede Elementarindkomst maa blive større end $\alpha s + \beta w + \gamma v$.

Hvor meget dette drejer sig om, bestemmer Forfatteren ved at opstille en Budgetfordeling efter Det statistiske Departements Undersøgelse over Husholdningsregnskaber 1931 for en Indtægtsgruppe svarende til A. O.'s Arbejdere og for hver Udgiftspost bestemme en lokal Aflejningskvotient. For det samlede Budget beregnes denne til 45 pCt. Det antages endvidere, at de sekundære Virkninger udgør Summen af Leddene i en Kvotientrække med Kvotienten 0,45. Summen af den primære og de sekundære Elementarindkomster udgør e, som sættes i Relation til Lokalindkomsten E bestemt som Summen af Skatteydernes selvangivne Indtægter med Tillæg af Skatter og beregnede Beløb for Forsikringsfradrag og for Indkomster under Skattegrænsen. Herved naar Forf. til, at 10 pCt. af Lokalindtægten hidrører fra Aarhus Oliefabrik. En omtrent tilsvarende Procent naas ved Beregningen af den beskæftigelsesmæssige Virkning af A. O., idet Forf. dog her konkluderer i Fastsættelsen af visse Ydergrænser, som spænder fra 5,8 til 10,5 pCt.

For at naa til disse Resultater synes Forf. at gaa unødvendigt omstændeligt frem m. H. t. Udformningen af det matematiske Formelapparat. Det bevirker, at Bogen bliver vanskeligere at læse og samtidig kommer til at indeholde mange unødvendige Gentagelser. Fremstillingen vanskeliggøres yderligere ved en Del Trykfejl ud over dem, der er rettet paa en vedlagt Trykfejlliste. S. 37 er Sidehenvisningerne forkerte, S. 74 f. n. skal der staa γv i St. f. v, S. 80 0,058 i St. f. 0,58.

Spørgsmaalet er nu, om de 10 pCt. (A. O.'s indkomstmæssige Virkning $x = \frac{e}{E}$), som i et Resumé foran i Bogen betegnes som et Minimum, kan staa for en nærmere Undersøgelse. Det synes imidlertid ikke at være Tilfældet. Det er saaledes en Fejltagelse, naar Forf. anfører, at Beregningerne refererer sig til 1937. Forf. siger umiddelbart derefter, at Indtægtsangivelserne for Aarhus og Forstæderne er taget fra »Den kommunale Beskatning« i Skatteaaret 1936—37, som vedrører Indtægter i Aaret 1935. I Stedet for

114,5 Mill. Kr. for Skatteydernes selvangivne Indkomster faas for 1937 123,7 Mill. Kr. Barfod lægger dernæst Personskatterne til, men begaar herved to Fejl, idet det dels er Skatterne for samme Aar, medens det skulde være Skatterne fra det foregaaende, dels kun er Opholdskommuneskatten, medens det skulde være Opholdskommuneskat + Indkomst- og Formueskat til Staten (og i 1936 til den fælleskommunale Udligningsfond). Herved vokser Skattebeløbet fra 9,6 til 13,3 Mill. Kr. Selv bortset fra Stigninger i Indtægter under Skattegrænsen og Forsikringsfradrag er E saaledes vokset fra 133,2 Mill. Kr. til 146,0 Mill. Kr. Herved bliver x 9 pCt. i St. f. 10.

Medens E herved vokser med 11 pCt., synes e omvendt at skulle reduceres. Saaledes synes de lokale Aflejringskvotienter for de enkelte Udgiftsposter i en Del Tilfælde at være ansat for højt. For Udgiften til Bolig er der f. Eks. regnet med en Kvotient paa 0,85, d. v. s. at 15 pCt. af Huslejen regnes at gaa ud af Aarhus. Regner man, at der til en Husleje paa 100 Kr. svarer en Ejendomsværdi paa 1200 Kr. og at der deri er givet Laan paa 50 pCt., vil Renter og Afdrag paa dette Laan udgøre ca. 25 Kr. eller 25 pCt. af Huslejen. Det kan ikke paa Forhaand antages, at en væsentlig Del heraf modtages af Borgere i Aarhus, hvilket forudsættes, hvis Kvotienten 0,85 anvendes. Grellere bliver Forholdet for Skatternes Vedkommende. Her har Forf. som nævnt kun medtaget Kommuneskatter og benytter en Afregningskvotient paa 0,90. Selv for Kommuneskatten er denne for høj, hvilket fremgaar af, at Renter paa Gæld alene ifl. Aarhus Kommunes Regnskab udgør over 10 pCt. af samtlige Indtægter, men naar Statsskatterne medregnes, maa Kvotienten reduceres meget betydeligt. Endelig synes Bestemmelsen af de sekundære Virkninger som Summen af Leddene i en Kvotientrække at være meget optimistisk. Opsparing og andre Ændringer i Budgetsammensætningen i de senere Led griber forstyrrende ind, saaledes at man maa regne med yderligere Reduktioner.

I det hele taget synes den statistiske Behandling af Materialet at være temmelig grov, saaledes at man ikke kan tillægge Enderesultatet, de 10 pCt., nogen særlig Betydning, men nærmest maa betragte det som tilfældigt, at Forf. er naaet dertil.

V. Villadsen.